

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

бересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: *Перший (бакалаврський)*

Спеціальність – 292 «Міжнародні економічні відносини»

Галузі знань – 29 «Міжнародні відносини»

Освітньо-професійна програма: ОПП «Міжнародні економічні відносини»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

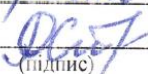
Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія». Одеса: ОНУ, 2023. 13 с.

Розробник: **Огаренко Євген**, кандидат філософських наук, доцент кафедри політології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології

Протокол № 2 від "08" вересня 2023р.

Завідувач кафедри _____ Світлана КОЧ

(підпис)

Погоджено з гарантом ОП 292

(підпис)

Сергій ЯКУБОВСЬКИЙ

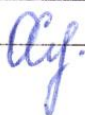
Схвалено навчально-методичною комісією (НМК)

факультету міжнародних відносин, політології та соціології

Протокол № 2 від "08" 09 2023 р.

Голова НМК _____

(підпис)

Олег ХОРОШИЛОВ

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 29 – Міжнародні відносини	Обов’язкова ОК 4	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Семестр	
		4-й	3-й
		Лекції	
		20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	82
	Форма підсумкового контролю: Іспит		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: визначити філософію як особливий режим знання, який притаманний перебуванню у світі.

Завдання: розкрити багатомірність філософії, визначити профіль філософії як особистого режиму знання, як методології аналізу суспільних відносин, що включають міжнародну економічну складову.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК03. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК09. Уміння бути критичним та самокритичним.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК09. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків

Програмні результати навчання (РН):

РН01. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН05. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН18 Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

РН23 Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- 1) уявити багатомірність сучасної філософії;
- 2) мислити проблематичність, сумнівність та запитливість як перший шаг створювання знання;
- 3) засвоїти передумови створення та зміст концептів, схем та моделі, які розкривають сутність сучасних процесів та сприяють руху створювання знання;
- 4) розуміти тенденції розвитку сучасних міжнародних економічних відносин в контексті світ-системної парадигми мислення.

Вміти:

- 1) обґрунтовувати власну критичну позицію щодо існуючих схем та моделей аналізу та способів вирішення проблем;

- 2) створювати персональний алгоритм аналізу ситуації та розуміння проблем;
- 3) проектувати ефективні (адекватні ситуації та власним інтересам) способи розв'язання проблем;
- 4) приймати рішення на користь залагодження ситуації;
- 5) аналізувати економічну складову сучасних тенденції розвитку глобалізованого світу.

3. Зміст навчальної дисципліни ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ РОЗУМІННЯ СВІТУ

Тема 1.1: Філософія як наука про мудрість та основа усвідомлення сфери «політичного».

Витоки філософського знання. Різниця між мудрістю і прагненням мудрості. Фалес і Піфагор. Σοφία як здатність до здивування, як вміння ставити граничні запитання, як раціональний погляд на світ з точки зору цілого, як осередок критичного мислення, як посередниця між різними дискурсами. М. Попович про філософію «як жанр, заснований на симбіозі античності і біблійної вченості». Б. Рассел про філософію як «нічийну землю» між теологією і наукою. «Політика» Аристотеля як перша спроба філософського осмислення політики, «πολιτεία» як форма ідеальної держави

Тема 1.2: Категорії «суспільного буття» та «суспільної свідомості» та їх методологічна роль у пізнанні сфери «політичного»

Поняття «буття» та його витоки. Мілетська школа. Піфагорійці. Парменід. «Апорії» Зенона. Онтологія та метафізика як загальна та спеціальні теорії реальності (А. Баумайстер). Г. Сковорода про "дві натури" і «три світи». М. Попович про «інформаційний вимір світу». «Реалістичний» і «конструктивістський» підходи у сучасній онтології. Поняття «спів-буття» (М. Гайдеггер). Суспільна свідомість як «символічний вимір» суспільного буття. Поняття політичного дискурсу як фактору політичної мобілізації суспільства. «Простір» і «час» як апріорні форми упорядкування буття. Специфіка політичного часу і політичного простору. Геополітика як конструювання політичного буття.

Тема 1.3: Онтологія війни та миру. Філософські засади справедливих і несправедливих війн

Філософський сенс поняття війни. Типологія війн. Класичне визначення війни К. фон Клаузевіцем. Онтологічний аспект війни. Філософські концепції онтологізації чи деонтологізації війни. Поняття та специфіка громадянських війн. Війна і тероризм. Поняття справедливих і несправедливих війн. Релігійні критерії справедливості війн. «Право війни» в розумінні К. Шмітта. Війна за «державні інтереси» як критерій справедливості в концепції М. Фуко. Міжнародно-правові засади врегулювання військових конфліктів. Концепції сучасних війн: Е. Балібар, М. Кревельд. Поняття та специфіка «гібридних війн». Військова агресія Росії проти України в контексті поняття «справедлива війна».

Тема 1.4: Філософія в пошуках критеріїв класифікації політичних процесів (суспільно-економічна формація, соціальна революція, реформа)

Поняття діалектики та її витоки. «Polemos» у Геракліта. Діалектика як мистецтво діалогу у Сократа. «Дисидентство» Сократа. Діалектична методологія Гегеля: три закони діалектики. «Панлогізм» Гегеля: «все дійсне розумне, в все розумне дійсне». Матеріалістична діалектика К. Маркса – шлях до обґрунтування концепції суспільно-економічних формацій і неминучості соціалістичної революції. «Капітал» К. Маркса як методологія аналізу виробничих та товарно-грошових відносин доби зрілого капіталізму. Поняття класичних і некласичних революцій. Фактор насильства у класичних революціях. Ненасильницькі сценарії «оксамитових революцій». Революція і реформа як різновиди політичної модернізації. Синергетична концепція розвитку та її значення для розуміння політичної динаміки. Концепція «відкритого суспільства» та «соціальної інженерії» К. Поппера.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ПОЛІТИКИ

Тема 2.1: Філософія про ціннісні засади політики. Політичний ідеалізм та політичний прагматизм

Аксіологічні засади людської поведінки: «цінності не є, вони значать». Концепції переоцінки цінностей в елліністичній філософії: епікуреїзм, кінізм, стоїцизм. «Атараксія» як засіб збереження душевної рівноваги у скептицизмі. «Катапультування етики з політики» (П. Ноак) у Н. Макіавеллі. «Квіетів» як антитеза «хотінню» у А. Шопенгауера. «По той бік добра і зла» Ф. Ніцше. Герменевтичний аспект політичної аксіології. Принцип «цілісності політичного суб'єкту» та його значення для розуміння політичних можливостей. Принцип «самоцінності об'єкта» та його значення для прийняття політичних рішень. «Максими» політичної етики. Максими політичної етики як підприємницької діяльності. Етичні максими «гуманістичного універсалізму». Політичні ідеали і цінності як складова політичної ідеології. Концепція «реальної політики» як антитеза ідеологізації політики.

Тема 2.2: Філософія про діалектику індивідуального та колективного у суспільно-політичному житті. Проблема суб'єкта політичного процесу.

«Політична тварина» (Аристотель) як діалектичне поєднання індивідуального і колективного. Соціальна роль як наслідок соціальної само ідентифікації людини і шлях до власної самореалізації. Діалектика інтересів і цінностей в людській поведінці. Поняття «соціальної аномії» Е. Дюркгейма. Політична само ідентифікація людини як умова її політичної активності. Абсентеїзм як соціально-політичне явище. Конформізм як соціально-політичне явище. Екзистенціальні засади політичного вибору. «Втеча від свободи» (Е. Фромм) як екзистенційна ситуація сучасної людини. «Воля до сенсу» (В. Франкл) як засіб подолання «екзистенційного вакууму». Сучасні пошуки суб'єкта політичного процесу. Концепція «повернення людини діючої» А. Турена. Етнічність як рушійний фактор сучасної політики. Гендерний фактор сучасної політичної суб'єктності.

Тема 2.3: Філософія про співвідношення свободи та необхідності. Демократія і свобода особистості.

Проблема детермінації людської поведінки. Концепція свободи як усвідомленої необхідності у стоїцизмі. Концепція «морального імперативу» І. Канта як уособлення просвітницького гуманізму. Есе «Про свободу» Дж. Ст. Мілля як уособлення просвітницького раціонального універсалізму у розумінні свободи людини і одна із засад ліберальної ідеології. Проблема негативного і позитивного розуміння свободи в есе Ісаї Берліна «Дві концепції свободи». Проблема співвідношення прав і обов'язків людини в сучасному суспільстві. Поняття «завищених очікувань». Поняття демократії як форми політичних відносин держави і особистості. Історичні різновиди демократії. Вади сучасних представницьких демократій. Концепція «правової держави» та її критика Ж. Ранс'єром. Поняття демократії як «диссенсусу».

Тема 2.4: Філософська методологія прогностики політичного майбутнього. Політична футурологія.

Сучасний технологічний спосіб існування людства: його межі та можливі альтернативи. Філософські підходи до визначення політичного майбутнього. Концепція «ноосфери» Т. де Шардена і В. І. Вернадського. «Екологічний фундаменталізм» і концепція «кордонів зростання» Римського клубу (А. Печчеї). Концепція абсолютної технологічної свободи та її сучасна модифікація у вигляді концепції трансгуманізму. Концепція «цифрового тоталітаризму». Футурологічні ідеї в книзі «21 урок для 21 століття» Ю. Н. Харарі. «Парадокс глобалізації: демократія і майбутнє світової економіки» Д. Родріка. Мистецькі інтерпретації сценаріїв розвитку людства: від «Машини часу» Г. Уелса до британського серіалу «Чорне дзеркало».

Світ-системна методологія аналізу політичного майбутнього: «Час світу» Ф. Броделя, «Після лібералізму» І. Валлерстайна, «Довге двадцяте століття» Дж. Аррігі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		Л	С	ла б.	інд	ср		Л	С	Л а б	інд	ср	
Змістовий модуль I: Філософські засади розуміння світу.													
Тема 1.1: Філософія як наука про мудрість та основа усвідомлення сфери «політичного»	12	2				10	10						10
Тема 1.2: Категорії «суспільного буття» та «суспільної свідомості» та їх методологічна роль у пізнанні сфери «політичного».	9	2	2			5	12	2					10
Тема 1.3: Онтологія війни та миру. Філософські засади справедливих і несправедливих війн	14	2	2			10	14		2				12
Тема 1.4 Філософія в пошуках критеріїв класифікації політичних процесів (суспільно-економічна формація, соціальна революція, реформа)	11	4	2			5	10						10
Разом за змістовим модулем I	46	10	6			30	46	2	2				42
Змістовий модуль II: Філософські засади політики													
Тема 2.1: Філософія про ціннісні засади політики. Політичний ідеалізм та політичний прагматизм	12	2				10	10						10
Тема 2.2: Філософія про діалектику індивідуального та колективного у суспільно-політичному житті. Проблема суб'єкта політичного процесу.	9	2	2			5	10						10
Тема 2.3: Філософія про співвідношення свободи та необхідності. Демократія і свобода особистості.	11	4	2			5	12	2					10
Тема 2.4: Філософська	12	2				10	12		2				10

методологія прогностики політичного майбутнього. Політична футурологія.												
Разом за змістовим модулем II	44	10	4			30	44	2	2			40
Усього	90	20	10			60	90	4	4			82

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Тема 1.2: Категорії «суспільного буття» та «суспільної свідомості» та їх методологічна роль у пізнанні сфери «політичного». Поняття «буття» та його витoki. Онтологія та метафізика як загальна та спеціальні теорії реальності. Поняття «спів-буття» (М. Гайдеггер). Суспільна свідомість як «символічний вимір» суспільного буття. Поняття політичного дискурсу як фактору політичної мобілізації суспільства.	2
2.	Тема 1.3: Онтологія війни та миру. Філософські засади справедливих і несправедливих війн Класичне визначення війни К. фон Клаузевіцем. Філософські концепції онтологізації чи деонтологізації війни. Поняття справедливих і несправедливих війн. «Право війни» в розумінні К. Шмітта. Концепції сучасних війн: Е. Балібар, М. Кревельд. Військова агресія Росії проти України в контексті поняття «справедлива війна».	2
3.	Тема 1.4: Філософія в пошуках критеріїв класифікації політичних процесів (суспільно-економічна формація, соціальна революція, реформа) Поняття діалектики та її витoki. Діалектична методологія Гегеля. Матеріалістична діалектика К. Маркса – шлях до обґрунтування концепції суспільно-економічних формацій і неминучості соціалістичної революції. «Капітал» К. Маркса як методологія аналізу виробничих та товарно-грошових відносин доби зрілого капіталізму Поняття класичних і некласичних революцій. Синергетична концепція розвитку та її значення для розуміння політичної динаміки.	2
4.	Тема 2.2: Філософія про діалектику індивідуального та колективного у суспільно-політичному житті. Проблема суб'єкта політичного процесу. «Політична тварина» (Аристотель) як діалектичне поєднання індивідуального і колективного. Політична само ідентифікація людини як умова її політичної активності. Абсентеїзм як соціально-політичне явище. Конформізм як соціально-політичне явище. Етнічність як рушійний фактор сучасної політики. Гендерний фактор сучасної політичної суб'єктності.	2
5.	Тема 2.3: Філософія про співвідношення свободи та необхідності. Демократія і свобода особистості. Концепція «морального імперативу» І. Канта як уособлення	2

просвітницького гуманізму. Проблема негативного і позитивного розуміння свободи в есе Ісаї Берліна «Дві концепції свободи». Історичні різновиди демократії. Концепція «правової держави» та її критика Ж. Ранс'єром.	
--	--

6. Теми семінарських занять

(не передбачено)

7. Теми лабораторних занять

(Лабораторних занять не передбачено)

8. Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься: підготовка до лекцій, практичних занять [1]; написання есе, підготовка презентацій [2] .

Назва теми	Кількість годин	
	Ден.	заоч
Тема 1.1: Філософія як наука про мудрість та основа усвідомлення сфери «політичного». [1]; [2] .	10	10
Тема 1.2: Категорії «суспільного буття» та «суспільної свідомості» та їх методологічна роль у пізнанні сфери «політичного». [1]; [2]	5	10
Тема 1.3: Онтологія війни та миру. Філософські засади справедливих і несправедливих війн. [1]; [2]	10	12
Тема 1.4: Філософія в пошуках критеріїв класифікації політичних процесів (суспільно-економічна формація, соціальна революція, реформа). [1]; [2]	5	10
Тема 2.1: Філософія про ціннісні засади політики. Політичний ідеалізм та політичний прагматизм. [1]; [2]	10	10
Тема 2.2: Філософія про діалектику індивідуального та колективного у суспільно-політичному житті. Проблема суб'єкта політичного процесу. [1]; [2]	5	10
Тема 2.3: Філософія про співвідношення свободи та необхідності. Демократія і свобода особистості [1]; [2]	5	10
Тема 2.4: Філософська методологія прогностики політичного майбутнього. Політична футурологія. [1]; [2]	10	10

Всього:

60 82

9. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Викладання та вивчення навчальної дисципліни здійснюється наступними методами:

- словесні методи: лекція, пояснення, дискусія;
- методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, дискусії, «мозкова атака», рольові ігри, підготовка і здійснення виступів перед аудиторією.

Самостійна робота з метою поглиблення знань та формування вмінь передбачає роботу з текстовим матеріалом, навчально-методичною літературою, результатами наукових досліджень; виконання практичних завдань, написання есе для висловлення власної точки зору та власних думок, підготовку презентацій.

10. Методи контролю

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється *поточний, періодичний та підсумковий* контроль.

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості студента з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, семінарські заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що обговорюються на семінарських заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає індивідуальні завдання: есе, презентації.

Форма підсумкового контролю – **іспит**.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відмінно (10-9 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; вільно, самостійно та аргументовано його викладає, чітко оперує науковою термінологією, наводить приклади з практики для пояснення теоретичних моделей та категорій, здійснює різні види аналізу, робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Може обгрунтовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання; довести отримані результати власної навчально-практичної діяльності; пояснювати алгоритм виконання дослідницьких дій та використання теоретичних знань в практичній діяльності.
Добре (8-6 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом; викладає його за зразками без імпровізації. Послугується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та орієнтації в аналогічних прикладах; при цьому допускаються окремі неістотні неточності та незначні помилки. Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Задовільно (5-3 бали за тему)	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, викладає його з уточненнями з боку викладача; висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки.
Незадовільно з можливістю відпрацювання (2 бали за тему)	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни. Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Презентація	10	здатність студента/-ки презентувати доповідь, відповідно до змісту навчального матеріалу та супроводити її оригінальним візуальним представленням.
Тезаурус	5	вміння студента/-ки працювати зі спеціальною термінологією (її тлумаченням, роз'ясненням, коментарями).
Реферат	10	Вміння студента працювати з науковою літературою та обирати в ній матеріал за визначеною темою; здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу
Есе	10	Самостійність, логічність розкриття теми, аналіз думок та висловлювань за темою інших авторів, аргументовані особисті висновки.

11. Питання для підсумкового контролю

- 1.Витоки філософського знання.
- 2.Специфіка філософського знання.
- 3.«Політика» Аристотеля як перша спроба філософського осмислення політики.
- 4.Поняття «буття» та його витoki.
- 5.Онтологія та метафізика: класичне та сучасне осмислення понять.
- 6.«Реалістичний» і «конструктивістський» підходи у сучасній онтології.
- 7.Суспільна свідомість як «символічний вимір» суспільного буття.
- 8.Специфіка політичного часу і політичного простору.
- 9.Політичний дискурс як фактор політичної мобілізації суспільства.
- 10.Поняття і типологія воєн.
- 11.Онтологічний аспект війни.
- 12.Проблема справедливих і несправедливих воєн.
- 13.Тероризм і війна.
- 14.Поняття діалектики та її витoki. Діалектична методологія Гегеля: три закони діалектики.
- 15.Матеріалістична діалектика К. Маркса.
- 16.«Капітал» К. Маркса як методологія аналізу виробничих та товарно-грошових відносин доби зрілого капіталізму.
- 17.Поняття класичних і некласичних революцій.
- 18.Синергетична концепція розвитку та її значення для розуміння політичної динаміки.
- 19.Концепція «відкритого суспільства» та «соціальної інженерії» К. Поппера.
- 20.Концепції переоцінки цінностей в елліністичній філософії: епікуреїзм, кінїзм, стоїцизм.
- 21.Герменевтичний аспект політичної аксіології.
- 22.Концепція «реальної політики» як антитеза ідеологізації політики.
- 23.«Політична тварина» (Аристотель) як діалектичне поєднання індивідуального і колективного.
- 24.Політична само ідентифікація людини як умова її політичної активності.
- 25.Конформїзм як соціально-політичне явище.
- 26.Екзистенціальні засади політичного вибору.
- 27.Сучасні пошуки суб'єкта політичного процесу.
- 28.Концепція свободи як усвідомленої необхідності у стоїцизмі.
- 29.Концепція «морального імперативу» І. Канта як уособлення просвітницького гуманїзму.
- 30.Есе «Про свободу» Дж. Ст. Мілля як одна із засад сучасного лібералїзму.

31. Проблема негативного і позитивного розуміння свободи.
32. Поняття демократії як форми політичних відносин держави і особистості.
33. Концепція «правової держави» та її критика Ж. Ранс'єром.
34. Філософські підходи до визначення політичного майбутнього.
35. «Екологічний фундаменталізм» і концепція «кордонів зростання» Римського клубу (А. Печчеї).
36. Концепція «транс гуманізму» та її світоглядний сенс.
37. Футурологічні ідеї в книзі «21 урок для 21 століття» Ю. Н. Харарі.
38. Світ-системна методологія аналізу політичного майбутнього.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль								Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Іспит	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

- 1) Робоча програма навчальної дисципліни.
- 2) Силабус навчальної дисципліни.
<https://classroom.google.com/c/NTQyOTA4MDc2NDU2>

14. Рекомендована література

Основна

1. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Мала академія Наук України, 2017.
2. Фюрст М., Тринкс, Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Київ: Дух і Літера, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018.

Додаткова література

1. Badiou A. What is Philosophy? N.Y.: ATROPOS PRESS, 2010
2. Deleuze G., Guattari F. What is philosophy? / Translated by H. Tomlinson and G. Burchell. Columbia University Press, 1995. [Делез Ж., Гваттари Філософія Что такое философия? М.: Академический проект, 2009]
3. Heidegger M. Die Grundbegriffe der Metaphysic: Welt - Endlichkeit – Einsamkeit / Gesamtausgabe. Vorbetrachtung / Gesamtausgabe, Bd.29-30. 1983. S. 1-87 [The Fundamental

Concepts of Metaphysics: World, Finitude, Solitude. Translated by William McNeill and Nicholas Walker. Indiana University Press, 1995. P. 1-80]

4. Heidegger M. Phänomenologische interpretationen zu Aristoteles: Einführung in die Phänomenologische Forschung. Teil II: Was ist Philosophie? / Gesamtausgabe, Bd.29-30. 1985. S. 11-78. [Phenomenological interpretations of Aristotle: Initiation into phenomenological research. Translated by R. Rojcewicz. Indiana University Press, 2001]
5. Livingston P., Cutrofello A. The problems of contemporary philosophy: a critical guide for the unaffiliated. Polity Press, 2015
6. Mainzer K. Thinking in complexity. The Computational Dynamics of Matter, Mind, and Mankind. N.-Y, Berlin: Springer, 2007 [Сложносистемное мышление. Материя, разум, человечество. Новый синтез. Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009]
7. The Speculative Turn: Continental Materialism and Realism. Ed. Levi Bryant, Nick Srnicek and Graham Harman. Melbourne: RE.PRESS, 2011.
8. Whitehead A. N. Process and Reality. An Essay in Cosmology (Gifford lectures delivered in the university of Edinburgh during the session 1927-28). The Free Press, 1978.

Електронні ресурси

Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України: <https://filosof.com.ua/>